

Lausunto asetuseruonnoksesta karhun metsästyksen rajoittamiseksi metsästysvuodelle 2025-2026

KHALL 26.06.2025 § 156
575/03.00/2025

Kunnanjohtaja

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoja asetuseruonnoksesta karhun metsästyksen rajoittamiseksi metsästysvuodelle 2025-2026. Poronhoitoalueelle esitetään 85 karhun kiintiötä (15 läntinen, 70 itäinen). Lausunnolla olevassa Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa on uudet kannanhoitoalueet, jossa poronhoitoalue säilyisi ennallaan, mutta aiemmin muun Suomen kannanhoitoalue on jaettu neljään uuteen kannanhoitoalueeseen: Itäiseen, eteläiseen, keskiseen ja läntiseen kannanhoitoalueeseen. Itäiselle kannanhoitoalueelle esitetään 180 karhun kiintiö metsästyslain 41a§ 3 momentin nojalla myönnettäville poikkeusluville, mutta muille kannanhoitoalueille ei ns. kannanhoidollista metsästystä sallittaisi ainakaan tässä vaiheessa.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitettun kiintiön nojalla (sellaisina kuin ne ovat laissa 159/2011) pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Ministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta. Metsästyslain 41 §:n mukaiset poikkeusluvut myöntää Suomen riistakeskus.

Riistahallintolain (158/2011) 2 §:n mukaan Suomen riistakeskuksen julkisiin hallintotehtäviin kuuluvat metsästyslaissa säädetyt tehtävät. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa edellä mainittujen kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Poikkeuslupiin liittyvä Suomen riistakeskuksen harkintavalta on myös hyvin pitkälle sidottua harkintaa, jota rajaavat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä. Riistakeskuksen harkintaa rajaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus. Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä tai myöntää poikkeuslupia asetuksessa mainittun alueen ulkopuolelle.

Myöntämisperusteet on säädetty EU:n neuvoston direktiiveissä, ja niillä on siten olemassa tietty tulkintasisältö, joka on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan kautta. Erityisenä edellytyksenä on kaikissa tapauksissa se, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole. Karhu kuuluu luontodirektiivin IV liitteen ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin.

Luontodirektiivin 12 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. EU:n jäsenenä Suomi on velvollinen saattamaan yhteisöoikeuden säännökset voimaan ja noudattamaan niissä asetettuja tavoitteita suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi. Metsästyslain 37 §:n 3 momentin mukaan karhu on aina rauhoitettu. Luontodirektiivi sallii kuitenkin poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen vaaranna lajin suojelutasoa tai sen saavuttamista. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista, esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta (HE 21/2025 vp) ehdotetaan asetuksenantovaltuutta, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kannanhoidollista metsästäystä koskevan poikkeusluvan päämäärästä ja alueesta, jota päämäärä koskee, sekä poikkeuksen kohteena olevan lajin suotuisan suojelutason viitearvosta. Päämäärän asettaminen ministeriön asetuksella tukisi Suomen riistakeskuksen poikkeuslupaharkintaa ja auttaisi poikkeusluvan hakijaa luvan perusteluiden esittämisessä. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö (MmVM 1/2025 vp HE 21/2025 vp) on valmistunut 9.5.2025. Eduskunta äänesti täysistunnossa 16.5.2025 metsästyslain 41 §:n muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta. Ensimmäisessä käsittelyssä päätettiin lakiehdotuksen sisällöstä. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen sisällön maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 20.5.2025.

Poronhoitoalueella tavoitteena ja itsestään selvänä päämääränä on karhun aiheuttamien vahinkojen vähentäminen vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla ja karhun kiintiömetsästyksellä (ns. keskeytysmetsästys), josta viimeksi mainittua annettava asetus koskee. Itäisen kannanhoitoalueen osalta metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen poikkeuslupien päämääränä on alueellisista tihentymistä johtuvien sosioekonomisten haittojen lieventäminen ja karhun ihmisarkuuden vahvistaminen vaikuttamalla hallitusti karhukannan kokoon, kasvuvauhtiin sekä alueellisiin tihentymiin. Asetuksen rajaamalla poikkeuslupiin perustuvalla metsästyksellä pyritään lisäksi varmistamaan, että karhukannan aiheuttamat kotieläin- ja maatalousvahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Päämääränä on myös pystyä turvaamaan alueen metsäpeuran sekä hirven vasatuotto kestäväälle tasolle.

Karhukanta on kasvanut sitten vuoden 2007, milloin Suomen karhukannan ensimmäinen hoitosuunnitelma vahvistettiin. Vuonna 2008 Luke arvioi Suomessa olleen 1 050–1 100 yli vuoden ikäistä karhua ennen metsästyskautta 2008. Maaliskuussa 2024 julkaistun kanta-arvion mukaan Suomessa oli noin 1660–1815 vuotta vanhempaa karhua ennen metsästyskautta.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon asiassa.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Tiedoksi

Maa- ja metsätalousministeriö,
sähköinen lausuntopalvelu